

ਧੁਨੀ-ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਧੁਨੀ-ਵਿਉਂਤ

ਪ੍ਰੋ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਪੁਨੀ-ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪੁਨੀ-ਵਿਉਂਤ
(Phonetics And Punjabi Phonology)

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ
ਲੁਧਿਆਣਾ

Dhuni-Vigyaan Ate Punjabi Dhuni-Viont

(Phonetics And Punjabi Phonology)

by

Mandeep Singh

(Assistant Professor, Post Graduate Panjabi Dept.

SCD Govt. College Ludhiana)

Gmail : mandeepguru1305@gmail.com

ISBN : 978-81-949385-4-5

© ਲੇਖਕ ਦੇ ਸਭ ਹੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ।

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ : 2021

ਮੁੱਲ : 200/- ਰੁਪਏ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ : ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ

2, ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ, ਮਾਰਕੀਟ

ਨੇੜੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸਿਨੇਮਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ

Ph. : 0161-2740738, 6540738

e-mail : info@lahorepublishers.com

lahorebookshop40@rediffmail.com

Web site:- www.lahorepublishers.com

Printed in India

ਛਾਪਕ : ਅਰਨਾ ਪ੍ਰੈੱਸ।

ਤਤਕਰਾ

1. ਭਾਸ਼ਾ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ 1
2. ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ 5
 - 2.1 ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ
 - 2.2 ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਖੇਤਰ
3. ਧੁਨੀ ਵਿਗਿਆਨ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਖੇਤਰ 11
 - 3.1 ਉਚਾਰ ਧੁਨੀ ਵਿਗਿਆਨ
 - 3.1.1 ਮਾਨਵੀ ਧੁਨੀ ਯੰਤਰ
 - 3.1.1.1 ਸਾਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀ
 - 3.1.1.2 ਧੁਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ
 - 3.1.1.3 ਉਚਾਰਨ ਅੰਗ ਪ੍ਰਣਾਲੀ
 - 3.2 ਸੰਚਾਰ ਧੁਨੀ ਵਿਗਿਆਨ
 - 3.2.1 ਸਪੈਕਟੋਗ੍ਰਾਫ
 - 3.2.2 ਕਾਇਮੋਗ੍ਰਾਫ
 - 3.2.3 ਸਪੀਚ ਸਟਰੋਚਰ
4. ਧੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵੰਡ : ਸ਼ੁਰ ਅਤੇ ਵਿਅੰਜਨ ਧੁਨੀਆਂ 34
 - 4.1 ਸ਼ੁਰ ਧੁਨੀਆਂ : Cardinal Vowel Model
 - 4.2 ਸ਼ੁਰ ਧੁਨੀਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ
 - 4.2.1 ਜੀਭ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ
 - 4.2.2 ਜੀਭ ਦੀ ਉਚਾਈ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ
 - 4.2.3 ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ
 - 4.2.4 ਸਾਹ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ
 - 4.3 ਵਿਅੰਜਨ ਧੁਨੀਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ
 - 4.3.1 ਉਚਾਰਨ ਸਥਾਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ
 - 4.3.2 ਉਚਾਰਨ ਗੀਤ ਜਾਂ ਵਿਧੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ
 - 4.3.2.1 ਸਾਹ ਦੀ ਸਥਿਤੀ
 - 4.3.2.2 ਮੂੰਹ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

5.	ਪੁਨੀ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪੁਨੀ-ਵਿਉਂਤ	55
5.1	ਪੁਨੀਗ੍ਰਾਮ	
5.1.1	ਪੁਨੀਗ੍ਰਾਮ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ	
5.1.2	ਪੁਨੀਗ੍ਰਾਮ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ	
5.1.3	ਪੁਨੀਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵਿਧੀ	
5.1.4	ਪੁਨੀਗ੍ਰਾਮ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਪੁਨੀਗ੍ਰਾਮ	
5.1.5	ਪੁਨੀਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ	
6.	ਪੰਜਾਬੀ ਪੁਨੀ-ਵਿਉਂਤ	65
6.1	ਪੰਜਾਬੀ ਖੰਡੀ ਪੁਨੀਗ੍ਰਾਮ	
6.1.1	ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਰ ਪੁਨੀਆਂ	
6.1.2	ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਰ ਪੁਨੀਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ	
6.1.3	ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਰ ਪੁਨੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ-ਵਿਉਂਤ	
6.1.4	ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਅੰਜਨ ਪੁਨੀਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ	
6.1.5	ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਅੰਜਨ ਪੁਨੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ-ਵਿਉਂਤ	
6.1.6	ਦੁੱਤ ਵਿਅੰਜਨ	
6.1.7	ਵਿਅੰਜਨ ਗੁੱਛੇ	
6.2	ਪੰਜਾਬੀ ਅਖੰਡੀ ਪੁਨੀਗ੍ਰਾਮ	
6.2.1	ਬਲ	
6.2.2	ਨਾਸਿਕਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਉਂਤ	
6.2.3	ਸੰਗਮ	
6.2.4	ਸੂਰ / ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਰ ਪ੍ਰਬੰਧ	
7.	ਪੰਜਾਬੀ ਪੁਨੀ-ਪ੍ਰਬੰਧ	93
8.	ਉਚਾਰਖੰਡ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਉਚਾਰਖੰਡੀ ਸਰੰਚਨਾ	97
◆	ਹਵਾਲੇ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ	102
◆	ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ	105